

Jeg kan ikke, vel?

Vi er nødt til at stemple de mennesker der skiller sig lidt ud som sociale afvigere for at fastholde hvad der er normalt og hvad der ikke er normalt. Vi stempler dem for at vi selv kan føle os normale.

Af Amanda Hastrup

Pædagogstuderende på en sikret afdeling.

Hvis flere mennesker gentagne gange siger jeg er dum, så er jeg det jo nok.

I artiklen skriver jeg om en dreng jeg har valgt at kalde Martin. Jeg har valgt et fiktivt navn da jeg har tavshedspligt.

Stigmatisering: Påtryk af afvigerrolle, således at en person mod sin vilje kommer til at spille rollen som fx kriminel, psykisk syg, handicappet eller socialt afvigende; jf. Stemplingsteori

Stemplingsteori: ... den opfattelse at personer bliver afvigende fordi de allerede ved den første afvigelse bliver stemplet som afvigende.

(Psykologisk pædagogisk ordbog)

verbalt sprog. Han svarede med få ord og mest ja og nej, og det han havde blev ofte kommunikeret på en uhensigtsmæssig måde. "Det smager som en kat der har brækket sig", kunne han sige om maden ved bordet når han blev tilbudt noget. Han lå lavest i hierarkiet i drengegruppen. Når de andre drenge kom med smarte bemærkninger til ham om hans måde at spise eller tale på kiggede han bare på dem uden at sige noget.

Når Martin blev spurgt om han ville spille et spil, eller når han skulle prøve noget nyt var hans svar ofte; "jeg kan ikke".

Solen står højt på himlen, og volleyball nettet er blevet hængt op på plads mellem to fastgjorte stænger i haven.

"Er I klar på et spil volley drenge?" Spørger en smilende personale og kigger rundt på de 6 drenge der står suger i deres smøger. "Jeg kan ikke finde ud af det" svarer Martin og kigger ned.

Martin fyldte 18 år da han havde været på afdelingen i 2 måneder og kort efter jeg startede min praktik her. Her havde Martin sin første rigtige fødselsdag

hvor han blev vækket med gaver, fødselsdagssang og lavede lagkage til den helt store guldmedalje.

Om morgenen kommer alle drengene sammen med personalet ind til Martin og synger for ham og giver ham herefter fødselsdagsgave. Under sangen og udpakning af gaver er Martin stille, han kigger lidt ned i bordet ved siden af sengen og på de gaver han pakker ud. Da han har pakket ud kigger han rundt på drenge og personale. En af drengene siger *"Jamen selv tak for gaverne,"* og griner. Martin smiler og siger tak.

Udvikling for fuld udblæsning

Martin skulle have hjælp til at udvikle sit sprog og brugen af det. I situationen forklarer personalet Martin at han ikke kan tale sådan, hvorfor han ikke kan og hvordan han kan formulere det bedre en anden gang.

Mit projekt blev til at starte med at hjælpe Martin med hans måde at kommunikere på og give ham redskaber til at bruge sit sprog anderledes. Jeg forventede en længere proces, men efter få uger kunne jeg mærke en ændring i Martins sprog. Martin talte mere og var blevet bevidst om sin måde at kommunikere på. Hvis det kom ud på en forkert måde, kunne han rette på sig selv. Martin kunne til

tider finde på at rette på de andre drenges sprog hvis de gik over stregen. Fra mine første vagter på afdelingen har Martin udviklet sig meget og gør det stadig, han virker meget modtagelig for læring. Martin suger alt til sig fra personale og de andre drenge på afdelingen.

Martins sprog blev hurtigt bedre, og i takt med hans udvikling kommer der hele tiden nye udfordringer personalet har fokus på.

Min rolle

Jeg har fokuseret meget på at Martin skulle inkluderes i drengegruppen. Jeg har taget initiativ til forskellige aktiviteter med Martin og andre drenge på afdelingen. F.eks. fandt jeg et spil frem hvor man skulle samarbejde 2 og 2 for at vinde,. Et spil som Martin kendte og forklarede os andre og nye drenge på afdelingen. Der er altid nogle nye på afdelingen Martin kan lære spillet og jeg tager det frem, dels fordi det er en sjov aktivitet, men også for at fremhæve Martin som spiller spillet rigtig godt og stadig vinder over mig hver gang. Jeg fortæller de andre drenge på afdelingen at Martin er dygtig til det når vi finder det frem og de vil gerne spille sammen med ham.

Spillet var et rigtig godt forum for Martin at kommunikere med sin

medspiller og samtidig observere min og de andres måde at kommunikere på. For at udvide Martins ordforråd, hjalp vi ham i situationen hvor han manglede ord til at udtrykke sig. Det gjorde jeg en til en, for ikke at sætte Martin i en uhensigtsmæssig situation foran de andre drenge på afdelingen. Udover det er Martin helt klart mest modtagelig i en til en kontakter eller mindre grupper, hvor han ikke skal hævde sig for at blive accepteret.

Stemplet

”Mennesker kan kun opbygge positive relationer til sig selv ved at danne positive og bekræftende relationer til andre.”

Madsen, Bent; Socialpædagogik 2007

Mange af de unge der i dag sidder på en sikret afdeling i stedet for varetægtsfængsling eller som led i afsoning er tidligt i deres liv blevet udpeget som problematiske. (Jappe)

De unge har ikke oplevet prestige hverken hjemme eller i skolen, eller blandt kammeraterne. De er blevet stigmatiseret eller stemplet som problembørn. De unge har hørt gentagne gange at de ikke kan og når de kun møder forventninger om at de

giver problemer og at de ikke kan, kommer de til at tro på det.

De unge har ikke haft de positive relationer til andre som giver dem en forståelse af at de er noget værd for den de er. Med stemplet følger en lav selvforståelse.

”For at holde et liv ud præget af nederlag vælger nogle unge at score prestige på andre måder, fx ved at tilegne sig materielle goder, penge m.v. på ulovlig vis.”¹

De unge som begår grovere kriminalitet varetægtsfængsles vi for en kortere eller længere periode. Vi stempler dem som kriminelle og vælger at ekskludere dem yderligere

¹ Jappe, Erik; Børne- og ungdomskriminalitet 2006

når vi fængsler dem eller sender dem på en sikret afdeling.

Så længe den unge er bag lås og slå begår han ingen kriminalitet og vi kan være trygge. Vi vil gerne vise at en sådan kriminel handling ikke accepteres, og det skal helst virke til skræk og rædsel for de andre unge i samfundet.

På den sikrede afdeling skal vi, foruden at opretholde frihedsberøvelse, resocialisere de unge.

Vi ekskluderer altså for at inkludere.

Vi har magten

I haven var volleyball spillet i fuld gang under råb og klapsalver. Martin sender en god serv langt over nettet lige ned mellem modspillerne og laver et point til sit hold. *"Sådan Martin, god serv."* Råber en personale fra sidelinjen. Martin smiler og sender endnu en god serv over nettet.

Hvis du altid er blevet gjort opmærksom på ting du ikke kan, og aldrig fået af vide hvornår du gjorde det rigtigt eller når du gjorde det godt, hvordan kan du så vide hvordan du skal gøre det anderledes?

Som professionelle voksne i disse børn og unges liv har vi en magt, vi kan forsøge at påvirke deres selvforståelse. Det er måden vi ser dem på og det vi giver dem i relationen som er

altafgørende for deres forståelse af dem selv.

Når de kommer på den sikrede afdeling har de fleste været gennem mange forskellige professionelle. De har mødt en masse voksne som har svigtet dem. Deres forståelse af sig selv er påvirket af den stempling de har mødt fra de mennesker som har været i deres liv.

På den sikrede afdeling mødte Martin nogen meget forskellige men åbne og positive voksne. Nogen voksne som var der til at vejlede ham i de daglige udfordringer. De voksne var der også til at rose ham når det lykkedes og gøre ham opmærksom på at han kan.

Vi tror på jer

Ved aftensmaden spørger en personale om Martin vil have salat. *"Nej tak, jeg bryder mig ikke om tomater"* lyder svaret.

Martin har uden tvivl taget de snakke med personalet om hans sprog til sig og tænker over det i dagligdagen. Hans sprog bliver stadig bedre og han fungerer rigtig godt i den hele tiden skiftende drengegruppe. Martin er den af drengene der har været længst på afdelingen og har gennem det halve år mødt flere forskellige drenge. Når der kommer nye på afdelingen tager

Martin godt imod dem, han spørger til dem, hvem de er, hvor de kommer fra og hvad de har lavet. Martin låner dem gerne smøger og fortæller hvordan reglerne er på afdelingen og om dagligdagen og afdelingens tilbud.

Martin føler en hvis prestige i at være den der har været her længst, fordi han kender tingene. Hvis der er noget de er i tvivl om kan de spørge Martin. Og Martin hjælper gerne, han ved godt han kan.

Vi er der for at hjælpe de unge der er nået hertil til at komme tilbage igen. Og det kan vi ved at tro på dem og vise at vi tror på dem for at de kan tro på sig selv.